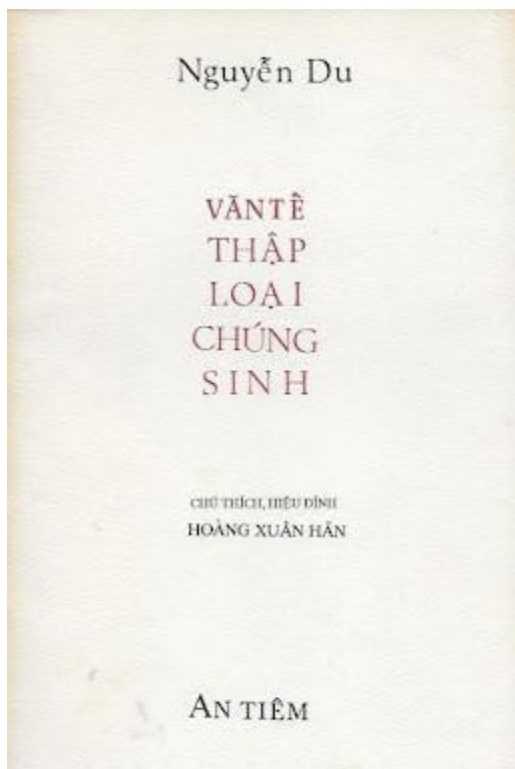

Nhân Rằm Tháng Bảy - Đọc bài Văn tế thập loại chúng sinh

Đang là ngày rằm tháng bảy, lễ xá tội vong nhân cũng là Lễ Vu Lan của Phật Giáo. Cũng đang là lúc dịch bệnh do con virus Vũ Hán đang gây bao chết chóc và khổ đau trên toàn thế giới. Thành phố Sài Gòn cũng đang trong cơn bệnh bi thương vì đại dịch. Nhớ đến một bài văn tế nổi tiếng của thi hào Nguyễn Du, đăng lại đây có lẽ hợp với khung cảnh lúc này.

Văn tế thập loại chúng sinh còn được gọi là Văn chiêu hồn hay Văn tế chiêu hồn là một bài văn tế bằng chữ Nôm soạn vào đầu thế kỷ 19. Tác phẩm được coi là một sáng tác xuất sắc của đại thi hào Nguyễn Du.

Bản văn tế đăng dưới đây là bản được học giả Hoàng Xuân Hãn hiệu đính khi so sánh các bản khác nhau, và đã giao cho ông Thanh Tuệ năm 1993.

Năm 1995 nhà xuất bản An Tiêm của ông Thanh Tuệ đã ấn hành bản văn tế này với lời Tựa của chính học giả Hoàng Xuân Hãn. Xin trích một đoạn từ lời Tựa ấy :

... Nay, có ông Thanh Tuệ, ngụ tại Paris, vốn xưa tại Sài Gòn quen nghề xuất bản, lại say mê văn cổ, quý chuộng bài Văn tế THẬP LOẠI CHÚNG SINH. Ông nhận thấy bản thảo của tôi mang lại cho Ông nhiều điều sở nguyện. Ông đã yêu cầu tôi để Ông chia thú cùng các bạn hải ngoại, nhất là các bạn rất đông ở bên kia Đại-tây-dương. Tôi tự nhiên đồng ý. Tôi nghĩ đến đồng bào đứng tuổi ở hải ngoại, đã từng quen và cảm với văn hóa dân tộc nước nhà. Nay vì sinh hoạt, đành nhìn con cháu một ngày một xa văn hóa gốc. Nếu mình có thể bảo tồn một cách chính xác những cái hay của gốc, thì có lẽ mình thuyết phục con em cố giữ gốc dễ hơn.

Vậy nên, tôi đã lấy bản thảo cũ, đọc lại, bổ túc và sửa chữa một vài điểm nhỏ, rồi giao cho ông Thanh Tuệ tự tiện dụng hành. Mong có những tiếng gọi của độc giả để phủ chính thêm.

PARIS tháng 10 năm Quý-dậu (1993)

Hoàng Xuân Hãn

VĂN TẾ THẬP LOẠI CHÚNG SINH

Nguyễn Du

DỰNG ĐÀN GIẢI THOÁT

Tiết tháng bảy mưa dầm sùi sụt,

Lọt hơi sương lạnh buốt xương khô

Não người thay bấy chiều thu,
Ngàn lau khảm bạc, giếng ngô rụng vàng
Đường bạch dương bóng chiều man mác,
Ngọn đường lê lác đác mưa sa
Lòng nào lòng chẳng thiết tha
Cõi dương còn thế nữa là cõi âm
Trong trường dạ tối tăm trời đất,
Xót khôn thiêng phảng phất u minh...
Thương thay Thập loại chúng sinh
Phách đơn hồn chiếc lênh đênh quê người
Hương lửa đã không nơi nương tựa
Phận bỏ cõi lần lửa đêm đen
Còn chi ai khá ai hèn
Còn chi mà nói ai hiền ai ngu
Tiết đầu thu dựng đàn giải thoát
Nước tịnh bình rưới hắt dương chi
Muôn nhờ đức Phật từ bi
Giải oan cứu khổ, hồn về Tây phương
THẬP LOẠI CHÚNG SINH

1. Vua chúa bị giết

Nào những kẻ tính đường kiêu-hạnh

Chí những lăm cướp gánh non sông

Nói chi đang thuở thị hùng

Tưởng khi thế khuất vận cùng mà đau

Bỗng phút đâu tro bay ngói giỡ

Khôn đem mình làm đũa thất phu

Cả giàu sang, nặng oán thù

Máu tươi lai láng, xương khô rã rời

Đoàn vô tự lạc loài nheo nhóc,

Quỷ không đầu van khóc đêm mưa

Đã hay thành bại là cơ

Mà u hồn biết bao giờ cho tan

2. Quý-nữ liễu thân

Nào những kẻ màn lan trướng huệ

Những cậy mình cung Quế Hằng Nga,

Một phen thay đổi sơn hà,

Tấm thân mảnh lá biết là làm sao

Lên lầu cao, xuống dòng nước chảy

Phận đã đành trâm gãy bình rơi

Khi sao đông đúc vui cười

Mà khi nhắm mắt không người nhật xương

Thảm thiết nhẽ không hương không khói

Hồn vẫn vơ bãi cói ngàn sim

Thương thay chân yếu tay mềm

Càng năm càng héo, càng đêm càng dài

3. Tể-thần thất thế

Nào những kẻ mũ cao áo rộng,

Ngòi bút son thác sống ở tay

Kinh luân chất một xài đầy

Đã đêm Quản Cát, lại ngày Y Chu

Thịnh mãi lắm oán thù càng lắm,

Trăm loài ma xẩm-nấm chung quanh

Nghìn vàng khôn chuộc được mình

Lầu ca viện xướng tan tành còn đâu

Kẻ thân thích vắng sau vắng trước

Biết lấy ai bát nước nén hương

Cô hồn thất thường dọc ngang

Nặng oan, khôn lẽ tìm đường hóa sinh

4. Đại tướng bại trận

Nào những kẻ bài binh bố trận

Vâng mệnh sai lĩnh ấn nguyên nhung

Gió mưa thét rống ùng ùng

Phơi thây trăm họ làm công một người

Khi thất thế cung rơi tên lạc

Bãi sa trường thịt nát máu rơi

Bơ vơ góc bể chân trời

Nắm xương vô chủ biết vùi vào đâu

Trời xâm xẩm mưa gào gió thét

Khí âm ngưng mù mịt trước sau

Năm năm sương nắng dãi dầu

Còn đâu tế-tự, còn đâu chưng-thường

5. Ham giàu chết đường

Cũng có kẻ tính đường trí phú

Làm tội mình nhin ngủ bột ăn

Ruột rà không kể chí thân

Dầu làm nên nữa, dành phần cho ai

Khi nằm xuống không người nhấn nhủ

Của phù vân dẫu có như không

Tuy rằng bạc chảy tiền dòng

Khi đi mang được một đồng nào đi

Khóc ma mướn thương gì hàng xóm

Hòm gỗ đa bó đóm đưa đêm

Thẩn thờ nội rộc đồng chiêm

Tàn hương giọt nước biết tìm vào đâu

6. Ham danh chết quán

Cũng có kẻ muốn cầu chữ quý

Dấn thân vào thành thị bốn ba

Mấy thu lìa cửa lìa nhà

Văn chương đã chắc đâu mà trí thân

Dọc hàng quán phải tuần mưa nắng

Vợ con nào nuôi nắng khem kiêng

Vội vàng liệm sắp chôn nghiêng

Anh em : thiên hạ, lảng giềng : người dưng

Bóng tang-tử xa chừng hương-khúc

Bãi tha ma kẻ dọc người ngang

Cô hồn nhờ gửi tha hương

Gió trắng hiu hắt, khói hương lạnh lùng

7. Buôn bán chết xa

Cũng có kẻ vào sông ra bể

Cánh buồm dơi chạy xế gió đông

Gặp cơn giông tố giữa dòng

Đem thân vùi rập vào lòng kinh nghê

Lại có kẻ đi về buôn bán

Đòn gánh tre chèn-đấn hai vai

Gặp cơn mưa gió, trở trời

Hồn đường sá, biết lạc loài vào đâu

8. Binh lính chết trận

Lại có kẻ mắc vào ngũ lính

Bỏ cửa nhà đi gánh việc quan

Nước bầu cơm ống gian nan

Dãi dầu muôn dặm, làm than một đời

Trong chiến trận xem người như rác

Thân đã dành đạn lạc tên rơi

Lập lòe ngọn lửa ma trời

Tiếng oan vắng vắng, tối trời càng thương

9. Kĩ nữ cô đơn

Cũng có kẻ lữ làng một tiết

Liều tuổi xanh bán nguyệt buôn hoa

Ngẩn ngơ khi trở về già

Ai chồng con mấy, biết là cậy ai

Sống đã chịu một đời phiền não

Thác lại nhờ hớp cháo lá đa

Đau đớn thay phận đàn bà,

Kiếp sinh ra thế, biết là tại đâu

10. Chết bởi nghèo nàn tai họa

Cũng có kẻ nằm cầu gối đất

Dối những ngày hành khát ngược xuôi

Thương thay cũng một kiếp người

Sống nhờ hàng xóm, chết vùi đường quan

Cũng có kẻ mắc oan tù rạc

Gửi thân vào chiếu lác một manh

Gói xương chôn lấp góc thành

Kiếp nào cỏi được oan tình ấy đi

Lại như đứa tiểu nhi tám bé

Lỗi giờ sinh, lìa mẹ lìa cha

Lấy ai bồng bế vào ra

Ư ư tiếng khóc xót xa nỗi lòng

Cũng có kẻ đắm sông chìm suối

Cũng có người sẩy cũi ngã cây

Có người leo giếng đứt dây

Người trôi nước lụt, kẻ lây cháy thành

Người thì mắc sơn tinh thủy quái

Người thì lăm rãng khải ngà voi

Có người có để không nuôi

Có người sinh sẩy, mạng người gian nguy

CẢNH LANG THANG CỰC KHỔ CỦA CÔ HỒN

Mắc phải lúc đi đường lỡ bước

Cầu Nại-hà kẻ trước người sau

Mỗi người một nghiệp khác nhau

Hồn xiêu phách lạc biết đâu bây giờ

Hoặc là ẩn dục bờ dục bụi

Hoặc là nương ngọn suối chân mây

Hoặc là bãi cỏ lùm cây

Hoặc là quán nợ cầu này bơ vơ

Hoặc là tựa thân từ, Phật tự

Hoặc là quanh đầu chợ cuối sông

Hoặc là thơ thẩn đồng không

Hoặc nơi gò đồng, hoặc vùng lau tre

Mấy thu chịu nhiều bề thảm thiết

Dạ héo khô, gió rét căm căm

Dãi dầu biết mấy trăm năm

Khóc than dưới đất, ăn nằm trên sương

Nghe gà gáy, tìm đường lánh ẩn

Tắt mặt trời, lẩn thân tìm ra

Lôi thôi bỗng trẻ dất già

Có khôn thiêng hỡi lại mà chứng minh

CẦU PHẬT GIẢI THOÁT CÔ HỒN

Nhờ Phật lực siêu sinh Tịnh độ

Phóng hào quang cứu khổ độ u

Khắp trong tứ-đại-bộ-chu

Não phiền thoát sạch, oán thù rửa trong

Đạo Vô thượng thần thông quảng đại

Chuyển pháp luân tam giới thập phương

Nhơn hơn Tiêu Diện quỷ-vương

Linh kỳ một lá dẫn đường độ sinh

Nhờ Phật lực uy linh dũng mãnh

Trong giấc mê, phút tỉnh chiêm bao

Mười loài là những loài nào

Gái trai già trẻ cũng vào nghe kinh

Kiếp phù sinh như hình bào ảnh

Có câu rằng: Vạn cảnh giai không

Ai ơi lấy Phật làm lòng

Tự nhiên siêu thoát khỏi trong luân hồi

MỜI CÔ HỒN HƯỞNG LỄ

Đàn chầu tế theo lời Phật giáo

Có vật gì, lưng cháo nén hương

Gọi là manh áo thoi vàng

Giúp cho làm của ăn đàng siêu thiên

Ai tới đó, dưới trên ngồi lại

Lấy chút lòng, chớ ngại bao nhiêu

Phép thiêng biến ít ra nhiều

Trên nhờ Tôn Giả chia đều chúng sinh

Phật hữu tình từ bi tế độ

Chớ ngại rằng có có chẳng chẳng

Nam-mô PHẬT, Nam mô PHÁP, Nam mô TĂNG

Nam mô nhất thiết siêu thắng thượng đài.

(Hết)

<https://www.diendanthekey.net/2021/08/nhan-ram-thang-bay.html>